

gué faltar-se'n, fins a l'infant Joan, arquebisbe de Toledo i després de Tarragona, esperit «quiet i sensitiu», passant per les figures femenines de la infanta Constança, «flor de bondat», i de la infanta Isabel, la muller de Frederic el Bell, duc d'Àustria, de tan tràgica vida, Martínez i Ferrando ha trobat ample esmerç per a les seves aptituds d'historiador i de novel·lista. Sense separar-se per res del més estricte rigor científic, ha pogut fer reviure figures humanes, allò sens dubte que més li plau com a historiador, perquè és allò que més s'acosta a la seva vocació de literat. I no cal dir com aquesta confluència haurà estat útil per a la nostra historiografia. — F. SOLDEVILA.

Homenatge a Paul Peeters. — El Rev. P. Paul Peeters, S. I., personalitat màxima de la Societat dels Bollandistes d'ençà de la mort del P. Delahaye, i autoritat eminent en hagiografia oriental, ha estat objecte, amb motiu del seu vuitantè aniversari, de l'homenatge d'uns «Mélanges Paul Peeters», que han sortit formant els volums LXVII i LXVIII, corresponents als anys 1949 i 1950, dels «Analecta Bollandiana» (508 pàgs.+6 làms. i 500 pàgs.+4 làms.), l'aparició dels quals ha precedit de molt poc la seva mort. S'hi apleguen seixanta-sis monografies, la major part de les quals són dedicades, com és natural, a temes que es relacionen amb l'hagiografia i la història cristiana. Fora de la menció especial del treball de Mn. Josep Vives, dedicat a un tema nostre (*Un nuevo altar romano-cristiano en la Tarraconense*, referint-se a l'ara descoberta a Rubí l'any 1948), resulta impossible de relacionar tots els altres; però n'assenyalarem alguns, no pas perquè superin els altres, sinó perquè es refereixen a temes més generals. Tals són els de J. Zeiller, *Légalité et arbitraire dans les persécutions contre les chrétiens* (sobre la natura jurídica d'aquestes persecucions); A. Poidebard et R. Mouterde, *À propos de S. Serge: Aviation et épigraphie* (demostra com els documents obtinguts per l'aviació poden ajudar a esclarir passatges de les actes dels màrtirs); G. Bardy, *Pèlerinages à Rome vers la fin du IV siècle* (d'interès per als inicis del culte dels màrtirs a Roma); L.-E. Halkin, *Hagiographie protestante* («l'hagiographie protestante n'est pas l'hagiographie catholique, mais les biographies des martyrs [protestants] appartiennent authentiquement à la littérature hagiographique»), etc. — J. DE C. SERRA I RÀFOLS.

La inquisició a Albí. — El 1299 hi hagué a la ciutat d'Albí i altres poblacions de la diòcesi l'arrest de trenta-cinc ciutadans dels més rics i reputats, sota inculpació d'heretgia. El procés se'ns ha conservat en un manuscrit de la Biblioteca Nacional de París (ms. lat. 11847). La transcripció d'aquest manuscrit forma les dues terceres parts del llibre *The Inquisition at Albí (1299-1300)* de Georgene Webber Davis, publicat a Nova York el 1948. L'altra tercera part està formada per una Introducció en què s'estudia l'afer i els problemes que suscita, entre els quals és potser el més important el de què hi havia darrera el procés d'Albí. Hi havia solament la qüestió de l'heretgia? Hi havia, com ja fou suggerit aleshores, cobejances d'ordre econòmic? Hi havia qüestions d'ordre polític? Foren les acusacions i confessions arrencades per la tortura? Probablement totes aquestes preguntes admetrien respostes afirmatives. Les causes semblen haver-se barrejat i pot ésser que veritables heretges hagin estat possibles caps d'agitacions polítiques, que eren així eliminats o posats de banda, mentre les seves riqueses podien estimular l'acció contra ells com un mitjà d'omplir les arques episcopals. Quant a les tortures, són indubtables en el cas d'alguns dels inculpats que després revocaren llur confessió perquè els havia estat arrencada *vi tormentorum*. El que és indubtable és que persistia al Llenguadoc un estat d'inquietud i d'agitació que es

manifesta en fets com el que l'autor d'aquest llibre anomena *conspiració mallorquina*, i que no és altra que la conspiració descoberta a Carcassona l'any 1303 per a lliurar la ciutat a l'infant Ferran de Mallorca — un episodi poc conegut de la història d'aquest príncep aventurer, no reportat per Rubió i Lluch, que tanmateix assenyalà amb encertada intuïció els Arxius del Migdia de França com a fonts a explorar per a la biografia de l'infant. Altres ciutats i viles llenguadocianes estaven complicades en la conspiració. Descoberta, Jaume II de Mallorca fou el primer a condemnar-la i a desautoritzar el seu fill. Carcassona i Limoux foren condemnades a perdre el seu consolat; quaranta ciutadans de Limoux i setze de Carcassona foren penjats per traïdors. Tot plegat vol dir que la tendència llenguadociana cap als prínceps del casal de Barcelona perdurava encara prop d'un segle després de Muret. — F. SOLDEVILA.

Films d'interès històric. — El dia 12 de març de 1951 foren projectats a l'Institut Francès, per als membres de la Societat i llurs famílies, tres films documentals de tema històric rodats a França: *La révolution de 1848*, fet principalment a base de gravats de l'època; *Saint Louis*, resum gràfic de la vida d'aquest rei de França per on desfilen els monuments històrics i artístics de la seva època; i *La vie médiévale*, en colors, que té per tema les més importants miniatures de l'Edat Mitjana relacionades amb els treballs del camp, amb la vida cortesana, etc. Abans de la projecció d'aquests films, el senyor Enric Moreu, membre de la S.C.E.H., féu un breu parlament comentant aquells i n'assenyalà l'interès i la importància. — R. A. I LL.

Una revista centenària. — En reprendre novament la marxa, sempre segura i ben acompassada, després d'un breu parèntesi produït per la guerra, l'«Archiv für das Studium der neueren Sprachen» ha entrat, amb el volum 185, en el centè any de la seva publicació. Fundada l'any 1846 per Ludwig Herrig i Heinrich Viehoff, aquesta revista dedicada a estudis de germanística, anglistica i romanística es convertí tot seguit en una de les publicacions més interessants — a temporades l'única — de filologia moderna. La designació de Julius Zupitza, el 1890, com a director de la part germano anglesa, i la d'Adolf Tobler, el 1895, per a la romànica, així com, alguns anys més tard, la d'Alois Brandl, el 1896, per a la germano anglesa, i la de Heinrich Morf, el 1903, per a la romànica, coincideixen amb els moments de màxima florida de l'«Archiv». Els darrers directors, Wilhelm Horn (mort el maig de 1952 i succeït per Friedrich Maurer) i Gerhard Rohlfs, han sabut mantenir la revista al nivell dels seus millors moments. L'últim número aparegut — el primer fascicle del volum 189 — presenta algunes modificacions, entre elles l'addició del subtítol «Mit Literaturblatt und Bibliographie» (cal recordar, referent a les notes bibliogràfiques dels darrers anys, com han estat abundants i orientadores). L'«Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen» s'inicià (aleshores amb aquest títol) a l'editorial Georg Westermann, de Brunsvic; un segle més tard — ho constatem amb joia — segueix essent publicat per la mateixa casa editora. Ad multa saecula! — R. A. I S.

Noves revistes d'estudis romànics. — L'any 1947 ha vist aparèixer cinc noves publicacions periòdiques de filologia romànica, que han vingut a arrencar-se al costat de les veteranes «Zeitschrift für Romanische Philologie», «Romania», «Revue des Langues Romanes» i «Romanische Forschungen» i de les més modernes «Revue de Linguistique Romane», «Vox Romanica» i «Cultura Neolatina». Les noves revistes són les següents: «Estudis Romànics», dirigits per